

1. Welke onverenigbaarheden gelden ten aanzien van het parlementaire mandaat ?
 2. Wat houdt de parlementaire immuniteit in ?
 3. Wat verstaat men onder parlementaire onverantwoordelijkheid ?
 4. Wat verstaat men onder parlementaire onschendbaarheid ?
 5. Hoe wordt een senator vergoed ?
 6. Hoe worden de senatoren aangeduid ?
 7. Wanneer begint en eindigt het mandaat van de senatoren ?
 8. Aan welke voorwaarden moet men voldoen om als senator te worden aangewezen ?
 9. Een senator kan pas de eed afleggen na onderzoek van de geloofsbrieven. Waarom onderzoekt men die ?
-

1. Welke onverenigbaarheden gelden ten aanzien van het parlementaire mandaat ?

De Senaat gaat niet systematisch na welke mogelijke onverenigbaarheden in hoofde van hun leden zouden kunnen bestaan. Niettemin worden de leden bij het begin van hun mandaat uitdrukkelijk op het bestaan van de ter zake geldende regels gewezen. Het is aan de leden zelf om hun persoonlijke toestand na te kijken en in voorkomend geval aan één of meer mandaten te verzaken.

Een aantal mandaten wordt automatisch beëindigd zodra het parlementslid de parlementaire eed aflegt. Zo bijvoorbeeld zal de senator die zich kandidaat heeft gesteld bij een verkiezing voor de Kamer van volksvertegenwoordigers en gekozen wordt, geacht zijn zijn vorig mandaat te hebben neergelegd op de dag van de geldigverklaring van zijn nieuw mandaat of op de dag van het aanvullend onderzoek van de geloofsbrieven. Ook de gecoöpteerde senator die zich kandidaat heeft gesteld bij de verkiezing voor het Vlaams Parlement, het Waals Parlement, het Brusselse Hoofdstedelijk Parlement, het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap of het Europees Parlement, en die verkozen wordt als effectieve kandidaat, verliest van rechtswege zijn hoedanigheid van gecoöpteerd senator op de dag van de geldigverklaring van zijn nieuwe effectieve mandaat.

Een aantal onverenigbaarheden is gebaseerd op het principe van de scheiding der machten. Artikel 50 van de Grondwet voorziet in een onverenigbaarheid tussen het parlementaire mandaat en het ambt van federaal minister. De grondwettelijke tekst bepaalt dat een parlementslid dat door de Koning tot minister wordt benoemd en de benoeming aanneemt, ophoudt zitting te hebben en zijn mandaat pas weer opneemt wanneer de Koning een einde heeft gemaakt aan het ministerambt. Deze onverenigbaarheid geldt ook voor de staatssecretarissen.

De parlementsliden mogen evenmin titularis zijn van bepaalde andere staatsambten (artikel 51 GW). Zij mogen geen ambtenaar of bezoldigd werknemer van de federale overheid zijn, noch lid van de raad van bestuur van een autonoom overheidsbedrijf dat van de Staat afhangt. Zij kunnen evenmin een rechterlijk ambt waarnemen.

Een ambtenaar die werd verkozen als federaal parlementslid, heeft echter wel recht op politiek verlof.

De wet heeft ook onverenigbaarheden vastgesteld tussen de mandaten van de verschillende politieke niveaus. Aldus kunnen federale parlementsliden niet terzelfdertijd zetelen als gemeenschaps- of gewestmandataris, noch lid zijn van een gemeenschaps- of gewestregering.

Een belangrijke uitzondering bestaat evenwel voor de deelstaatsenatoren, voor wie de meervoudige hoedanigheid eigen is aan hun statuut.

Er is tevens een onverenigbaarheid voor de federale parlementsleden met het mandaat van Europees parlements lid.

De deelstaatsenatoren mogen geen lokaal uitvoerend mandaat bekleden, zoals dat van burgemeester of schepen.

De wetgever heeft ook de cumulatiemogelijkheden voor volksvertegenwoordigers en de andere senatoren beperkt. De betrokkenen mogen, naast het parlementaire mandaat, slechts één bezoldigd uitvoerend mandaat uitoefenen. De wet viseert zowel lokale politieke mandaten (burgemeester, schepen, OCMW-voorzitter) als bepaalde mandaten binnen publieke of privaatrechtelijke instellingen, in de hoedanigheid van vertegenwoordiger van een politieke collectiviteit.

De wet stelt geen algemene onverenigbaarheid in tussen, enerzijds, het parlementaire mandaat en, anderzijds, functies die worden uitgeoefend binnen vennootschappen of privaatrechtelijke instellingen, inzonderheid handelsvennootschappen.

2. Wat houdt de parlementaire immuniteit in ?

Het statuut van parlements lid wordt beschermd om een vrije en onbelemmerde uitoefening van het mandaat mogelijk te maken. De bescherming ligt hoofdzakelijk vervaar in twee waarborgen, die door de Grondwet worden bepaald.

3. Wat verstaat men onder parlementaire onverantwoordelijkheid ?

De eerste waarborg, de zogenaamde “parlementaire onverantwoordelijkheid”, is een absolute maar in draagwijdte beperkte immuniteit (artikel 58 van de Grondwet). De parlements leden kunnen in geen geval, zelfs na afloop van de zittingsperiode of van hun mandaat, vervolgd worden omwille van een mening of een stem uitgebracht naar aanleiding van hun parlementaire functie.

4. Wat verstaat men onder parlementaire onschendbaarheid ?

De tweede waarborg, aangeduid met de term “parlementaire onschendbaarheid”, is daarentegen relatief maar in draagwijdte onbeperkt (artikel 59 van de Grondwet). Deze waarborg geldt enkel voor de duur van de zittingsperiode en beschermt het parlements lid dat wordt vervolgd.

In de praktijk ziet men echter dat de Koning de zittingsperiode pas een dag vóór de opening van de volgende sluit (tweede dinsdag van oktober). Hierdoor is het regime van de parlementaire onschendbaarheid de facto van kracht gedurende de volledige duur van het mandaat, evenwel met uitzondering van de korte intervallen tussen de zittingsperiodes in.

Het regime van de parlementaire onschendbaarheid kent drie facetten.

Vooreerst kunnen alleen ambtenaren van het openbaar ministerie vervolgingen tegen parlementsleden instellen.

Vervolgens gaan de onderzoeksmaatregelen gepaard met een aantal bijzondere waarborgen. Dwangmaatregelen waarvoor het optreden van een rechter is vereist, kunnen alleen worden bevolen door de eerste voorzitter van het hof van beroep. De aanwezigheid van de voorzitter van de parlementaire assemblee is vereist voor de huiszoeking en de inbeslagneming. Bovendien kan het betrokken lid in elke stand van het onderzoek aan de betrokken Kamer vragen de vervolging te schorsen. Deze mogelijkheid biedt een verweermogelijkheid tegen elke kwaadwillige vervolging, ingegeven door politieke overwegingen.

Ten slotte vereisen bepaalde procedurehandelingen de voorafgaandelijke toelating van de betrokken assemblee. Dat is het geval voor de verwijzing naar of de rechtstreekse dagvaarding voor een hof of een rechtbank, alsook voor de aanhouding. Elk vooronderzoek daarentegen ontsnapt aan de voorafgaande toelating van de vergadering. De parlementaire onschendbaarheid dient dus niet te worden opgeheven voor verhoren, confrontaties met getuigen, telefoontap, huiszoekingen, inbeslagnemingen, enz.

Het verzoek tot opheffing van de parlementaire onschendbaarheid wordt gesteld door de procureur-generaal bij het hof van beroep van het betrokken rechtsgebied.

De bijzondere commissie voor de vervolgingen in de Senaat, onderzoekt of het verzoek niet moet worden geweigerd omdat de feiten onbetekenend zijn of een louter politiek karakter vertonen. De commissie maakt dan een verslag over aan de plenaire vergadering, die de definitieve beslissing neemt.

De parlementaire onschendbaarheid kan echter niet worden ingeroepen bij ontdekking op heterdaad.

De hechtenis van een parlements lid of zijn vervolging voor een hof of een rechtbank wordt tijdens de zittingsperiode geschorst indien de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt, het vordert.

5. Hoe wordt een senator vergoed ?

De 50 deelstaatsenatoren worden sinds de verkiezingen van 25 mei 2014 vergoed door het parlement dat hen aanwijst. De 10 gecoöpteerde senatoren worden door de Senaat vergoed.

De vergoeding van deze laatsten is gelijk aan de helft van de normale parlementaire vergoeding die op zijn beurt gebaseerd is op de aanvangswedde van een Staatsraad bij de Raad van State. Die vergoeding voor gecoöpteerde senatoren bedraagt momenteel bruto 56.783,16 euro per jaar (bruto 26.755,5 euro per jaar vóór indexeringscoëfficiënt). Bovendien ontvangt het parlements lid een forfaitaire vergoeding voor beroepskosten van 28% op de basisvergoeding.

Fiscaal wordt het parlements lid gelijkgesteld aan een zelfstandige. Het parlements lid ontvangt dus zijn bruto-vergoeding enkel verminderd met de inhouding voor de bijdrage aan de betrokken parlementaire pensioenkas. In plaats van een inhouding voor de bedrijfsvoorheffing zoals bij werknemers of ambtenaren, moet het parlements lid daarom elk trimester een voorafbetaling aan de belastingen doen.

Voor het pensioen wordt een bijdrage van 8,5% op de wedde ingehouden (in de Senaat verhoogd met een forfaitair bedrag van 18,59 euro) en in de pensioenkas van de assemblee gestort. Het pensioen staat in verhouding tot de duur van het mandaat en bedraagt maximum 75% van de basisjaarvergoeding.

Wanneer het zogeheten plafond Wyninckx (46.882,74 € zonder indexering of 99.499,20 € met indexering) bij cumul met andere pensioenen is overschreden, wordt het parlementair pensioen in verhouding verminderd.

Inhoudingen voor de partij verschillen volgens politieke partij en soms zelfs binnen eenzelfde partij. Deze afdrachten zijn fiscaal niet aftrekbaar.

Zij ontvangen ook vakantiegeld en een eindejaarstoelage volgens de regels van het federaal openbaar ambt. Het vakantiegeld bedraagt 92% van de maandwedde.

Het parlementslicd heeft geen eigen sociaal statuut. Bij niet-herkiezing heeft het parlementslicd geen recht op een werkloosheidsvergoeding, maar kan hij/zij wel beroep doen op een uittredingsvergoeding die overeenkomt met 1 maand parlementaire vergoeding per jaar uitgeoefend mandaat (2 maanden tot en met de legislatuur 2010-2014) met een maximum van 24 maanden (48 maanden tot en met de legislatuur 2010-2014) over een volledige carrière gerekend, mits behoud van opgebouwde rechten voor wie vóór de verkiezingen al zetelde en werd herverkozen. Die uittredingsvergoedingen worden in maandelijkse schijven betaald voor zover de betrokkenen geen onverenigbare functie uitoefenen, zoals bv. provinciegouverneur.

Het parlementslicd kan gratis gebruik maken van het openbaar vervoer en krijgt ook een verplaatsingsvergoeding. In het parlement beschikt hij of zij over een kantoor. Alleen de gecoöpteerde senatoren beschikken in de Senaat nog over een individuele, voltijds administratieve medewerker.

6. Hoe worden de senatoren aangeduid?

De Senaat wordt samengesteld uit 50 senatoren die uit de deelstaatparlementen (gemeenschappen en gewesten) komen en 10 gecoöpteerde senatoren. Voor de deelstaatsenatoren betreft het 29 senatoren aangeduid door het Vlaams Parlement, 10 senatoren aangeduid door het Parlement van de Franse Gemeenschap, 8 senatoren aangeduid door het Waals Parlement, 2 senatoren aangeduid door de Franse taalgroep in het Brussels Parlement en 1 senator aangeduid door het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap. De 10 gecoöpteerde senatoren (6 Nederlandstaligen en 4 Franstaligen) worden aangeduid op basis van de verkiezingsresultaten voor de Kamer.

7. Wanneer begint en eindigt het mandaat van de senatoren?

Het mandaat van de 50 deelstaatsenatoren begint op de dag van hun eedaflegging in de Senaat en eindigt, na de volledige vernieuwing van het Parlement dat hen aangewezen heeft (in principe om de vijf jaar), op de dag van de opening van de eerste zittingsperiode ervan. Het mandaat van de gecoöpteerde senatoren (de overige 10 senatoren op 60) vangt aan op de dag van hun eedaflegging in de Senaat en eindigt op de dag van de opening van de eerste zittingsperiode van de Kamer van volksvertegenwoordigers na de algehele vernieuwing ervan.

8. Aan welke voorwaarden moet men voldoen om als senator te worden aangewezen?

Om als senator kunnen worden aangewezen, moet men Belg zijn, het genot hebben van de burgerlijke en politieke rechten, de volle leeftijd van 18 jaar hebben bereikt en zijn woonplaats hebben in België (artikel 69 GW).

Deze verkiesbaarheidsvoorwaarden zijn exhaustief; de Grondwet laat niet toe dat andere verkiesbaarheidsvoorwaarden bij wet worden bepaald.

9. Een senator kan pas de eed afleggen na onderzoek van de geloofsbrieven. Waarom onderzoekt men die ?

Overeenkomstig artikel 48 van de Grondwet onderzoekt elke Kamer soeverein de geloofsbrieven van haar leden en beslecht zij de geschillen die daaromtrent rijzen. Deze bepaling verzet zich tegen elk toezicht door de rechterlijke macht.

Het onderzoek van de geloofsbrieven heeft in de Senaat in het bijzonder als doelstelling na te gaan of de leden correct werden aangewezen.

Klachten betreffende de verkiezingen moeten worden ingediend vóór de aanvang van het onderzoek van de geloofsbrieven.